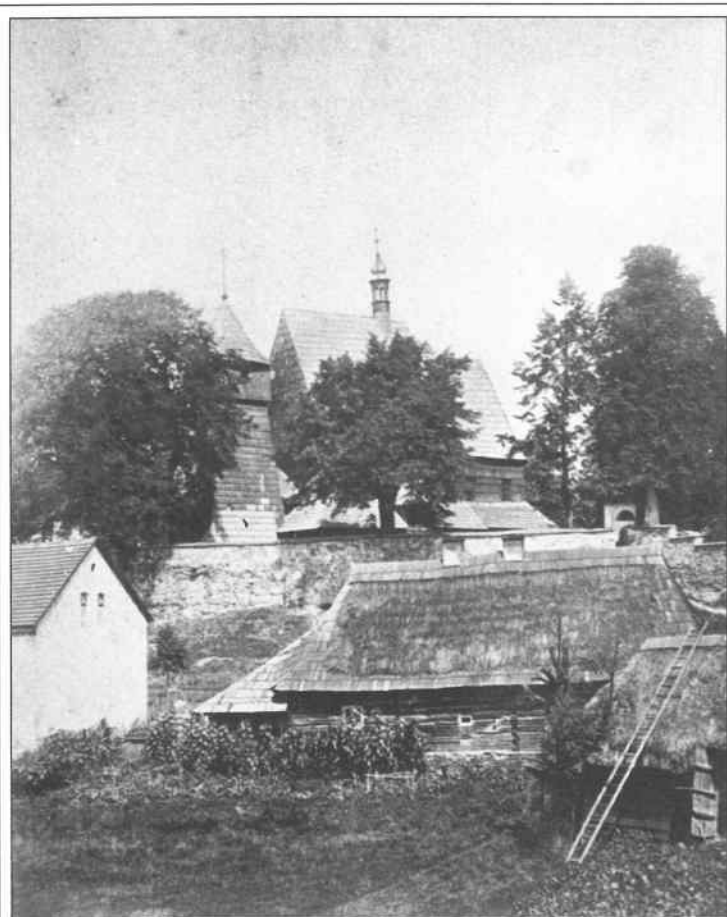

Kościół św. Wawrzyńca w Mikulczycach

w świetle zapisków parafialnych połowy XVIII wieku

Alte Mutter-Gottes-Kirche
zu Mikultschütz O/Schl., erbaut im Jahre 1004—6.

Stary Kościół Matki Boskiej
w Mikulczycach Górn.-Szl. bud. r. p. 1004—6.

Bernard Szczech

Kościół św. Wawrzyńca w Mikulczycach
w świetle zapisków parafialnych
połowy XVIII wieku

Zabrze 1995

Wieczorem 14 listopada 1982 roku spłonął w bytomskim Parku Miejskim jeden z ciekawszych przykładów górnośląskiej architektury drewnianej, pochodzący z podbytomskich Mikulczyc, drewniany kościółek pod wezwaniem św. Wawrzyńca. Umyślnie podpalony zabytek nie doczekał się odbudowy. Dla ówczesnych władz był symbolem obcej ideologii oraz obrazem bogactwa kulturowego Górnoślązaków. Po latach niewypalone fragmenty ścian posłużyły do rekonstrukcji jednej z chat w małopolskim skansenie w Wygietzowie.

Mikulczyce, dzielnica Zabrze, pojawiły się w zapisach stosunkowo późno. W dokumencie księcia bytomskiego Ziemowita, wystawionym w Bytomiu 12 marca 1311 roku, pośród świadków wymieniono Dobiesława z Mikulczyc¹. W 1326 roku po raz pierwszy wzmiankowano kościół mikulczycki, kiedy to poborca świętopietrza zanotował, że proboszcz Mikołaj zapłacił półtora skojka „św. Piotrowi”².

Nie znamy czasu wzniesienia pierwszej chrześcijańskiej świątyni w Mikulczycach. Zapis księdza Walentyna Adlaufa zanotowany w wizytacji dekanalnej z 1791 roku, jakoby pierwszy kościółek mikulczycki wzniesiono w 1002 roku, a co miało być wryte na odnalezionej belce, należy pomieścić pomiędzy bogactwem górnośląskich mitów i bajek³. Pierwotny kościół uległ zniszczeniu w początkach XVI wieku i być może podobnie, jak to miało miejsce w pobliskim Zabrzu, przyczyną zburzenia (spalenia) świątyni były zaburzenia religijne - „furia Luthericolarum”⁴. Nowy, także drewniany kościół wybudowano w pierwszej połowie XVI wieku, prawdopodobnie po 1524 roku z fundacji Daniela Ziemięckiego, starosty toszckiego w latach 1525-1539, i jego żony Katarzyny córki Jana Kreuza⁵. Przynależna data budowy mikulczyckiego kościółka to od lat temat prowadzonych sporów. Większość przychyła się do datowania budowy w pierwszej połowie wieku XVI, uważając rok 1530 za czas jego powstania. Ostatnio Zdzisław Jedynak wysunął nową hipotezę, przyjmując rok 1580 za datę budowy lub znacznego prze-

kształcenia świątyni.⁶ Podstawą twierdzenia Jedyńaka jest powstała w tymże roku ambona. Czy na bazie fragmentu wyposażenia kościoła można datować powstanie całego obiektu? Bardzo ostrożnie - moim zdaniem - należy odnieść się także do słów, które miał wypowiedzieć umierający w 1607 roku kolator (patron) kościoła Daniel Starszy Ziemięcki: „...Aby w Mikulcziczich zawsze knez katolicki był, neb sam ja ne proto na ten kostel tak mnoho nalozyl, aby mi tam jaka odmena byti miela, protoz jestliby ktery z strykw mych tam kneze catoliczkeho trpieti ne chtiel, jedneho hrosza ne dawaj..”⁷. Ten niedatowany dokument powstał nie w 1607 roku a dopiero w początkach 1614 roku w trakcie sporu o dobra mikulczyckie pomiędzy Anną z Ziemięc na Łańcucie primo voto Stadnicką secundo voto Poniatowską¹⁰ i Małgorzatą z Ziemięckich Przyszowską na Przyszowicach i Bielszowicach, a braćmi Danielem i Janem Ziemięckimi z Ziemięc na Mikulczycach.¹¹ Cytowane wyżej zdanie, które miał wypowiedzieć na łożu śmierci Daniel Starszy Ziemięcki zapisane zostało w końcowej części zeznania księdza Miedzwińskiego. Wątpliwą wydaje się wierność Ziemięckiego Kościołowi katolickiemu, skoro w dobrach swych przygarnął i osadził na plebańskim stolcu Szymona, żyjącego w konkubinacie, odszczepieńca z zakonu w Koprzywnicy koło Sandomierza.¹² Kolejna wizytacja przeprowadzona w 1619 roku potwierdziła stan mikulczyckiej fary z końca XVI wieku. Kościół administrował wtedy Kasper ze Skawiny, który podobnie jak poprzednik był dysydemem, żył w konkubinacie, a do 1611 roku był proboszczem w Leńczach koło Skawiny w Małopolsce.¹³ Protektorką Kaspra ze Skawiny była Anna Poniatowska z Ziemięckich, która po śmierci Daniela Starszego Ziemięckiego i Szambora jego brata oraz po procesach z braćmi przejęła we władanie dobra mikulczyckie. Anna około 1592 roku poślubiła w kościele św. Wawrzyńca słynnego zawadiakę, zwanego „Diabłem z Łańcuta”, Stanisława Stadnickiego, który prowadząc swoje rozliczne prywatne wojny został w 1610 roku zamordowany w ziemi przemyskiej. Pani na Mikulczycach musiała być porządnie w gorącej wodzie kąpana, o czym świadczą jej rozliczne procesy a i kolejny małżonek Ludwik Poniatowski był znany i osławionym lisowczykiem.¹⁴

Zwycięstwa obozu cesarskiego w wojnie trzydziestoletniej doprowadziły w końcu lat dwudziestych siedemnastego wieku do powrotu mikulczyckiego kościółka w ręce katolików. Sto lat później Mikulczyce stały się jednym z górnośląskich centrów kultu maryjnego za sprawą obrazu Matki Boskiej umieszczonego w ołtarzu głównym kościoła św. Wawrzyńca. Nie znane są okoliczności jak i czas narodzin kultu. Przeprowadzona 13 listopada 1720 roku wizytacja biskupia kościoła mikulczyckiego (zobacz aneks) nie wspomina ruchu pątniczego do Matki Boskiej Mikulczyckiej.¹⁵

Wiek dziewiętnasty, a szczególnie jego druga połowa, przyniósł duże zmiany w obrazie małej dotychczas wioski. Rozwój przemysłowy Zabrze i jego okolic przyczynił się między innymi do gwałtownego wzrostu liczby mieszkańców oko-

licznych wiosek w tym i Mikulczyc. Sytuacja ta wiązała się ze wzrostem liczebności mikulczyckiej wspólnoty parafialnej. W 1892 roku rozpoczęto budowę nowej, neogotyckiej świątyni pod wezwaniem św. Wawrzyńca, którą ukończono w 1896 roku. Pozostawiony swemu losowi stary, drewniany kościółek niszczał nieużytkowany. Jak pisze Perlick¹⁶, początkowo zamierzano zburzyć świątynię, jednak staraniem Provinzialkommission zur Erhaltung und Erforschung der Denkmäler der Provinz Schlesien (Śląska Prowincjonalna Komisja do Spraw Zachowania i Badania Zabytków) zabytek ocalał. Próby przeniesienia kościołka do Wrocławia z przyczyn finansowych nie zostały zrealizowane.¹⁷

W 1901 roku kościółek został zakupiony przez magistrat miasta Bytom, po przewiezieniu zrekonstruowany i postawiony w bytomskim Parku Miejskim. Jednocześnie dokonano wymiany zniszczonych belek, a całość kościołka i dzwonnicy pokryto nowym gontem.¹⁸

W swej osiemdziesięcioletniej, bytomskiej historii, często traktowany jako symbol Bytomia, większość czasu stał niewykorzystany i pusty. Tak było do 1921 roku, a po drugiej wojnie światowej do 1971 roku. Wiosną 1921 roku Beuthener Geschichts- und Museumsverein (Bytomskie Towarzystwo Historyczne i Muzealne) rozpoczęło organizować w nim muzeum sztuki sakralnej.¹⁹ W okresie nazizmu, po 1933 roku, decyzją nadburmistrza miasta Bytom przekształcono kościółek w swoisty pomnik poległych mieszkańców Bytomia na frontach pierwszej wojny światowej.²⁰

W 1971 roku kościółek wraz z działką zakupiło od Skarbu Państwa Muzeum Górnośląskie, które w okresach letnich zorganizowało kilka udanych wystaw. Wieczorem, około godz. 22⁰⁰ w dniu 14 listopada 1982 roku kościółek spłonął... Dziś po kilkunastu latach, śladów drewnianego kościołka z Mikulczyc szukać możemy w stosunkowo licznej literaturze pozostawionej nam przez historyków polskich i niemieckich. Nie wszystko jednak zostało powiedziane i napisane. W archiwach, szczególnie kościelnych znajduje się wiele niewykorzystanych i szerzej nieznanych źródeł świadczących o bogatej historii mikulczyckiej świątyni. Kilka lat temu, w trakcie przygotowywanej w Parafii p. w. św. Józefa w Zabrze wystawy o przeszłości zabrzańskich parafii trafił do moich rąk przechowywany w Parafii św. Wawrzyńca w Mikulczycach osiemnastowieczny manuskrypt księgi wydatków miejscowego kościoła: „Connotatio Expensarum Ecclesiae Parochie Mikulcensis ab Anno Domini 1739 menseqvae martio conscriptio”, której fragmenty przetłumaczone z języka polskiego i łacińskiego na język niemiecki wydał w 1927 roku W. Krause²¹. Stanowi on nieocenione źródło do poznania osiemnastowiecznej przeszłości nie tylko kościołka ale i wsi Mikulczyce. Pomiędzy drobiazgowo prowadzonymi zapiskami wydatków na zakupy wina mszalnego, wosku na świece, zapłatę organistów oraz wydatki za posługi czynione wokół kościoła i inne, znajdują się informacje o prowadzonych remontach kościoła i czynionymi w związku z nimi inwestycjami. Nieocenioną wartość

posiadają zapisy wizytacji dekanalnych oraz przygotowywane na ich okoliczność inwentarze majątku kościelnego.

„Księga wydatków” spisana w językach łacińskim i polskim, składa się z zeszytych papierowych kart formatu: 32 x 19,5 cm. Na paginach od 144 do 158 pomieszczono zapisy wizytacji dekanalnej przeprowadzonej 23 stycznia 1754 roku przez Szymona Kuczewicza, dziekana bytomskiego, oraz spis licznych darów i vot ofiarowanych kościołowi mikulczyckiemu jak i słyńcemu łaskami Obrazowi Matki Boskiej Mikulczyckiej. Autorem zapisów aż po rok 1766 był ksiądz Wacław Franciszek Brelka, proboszcz kościoła św. Wawrzyńca w Mikulczycach, co wynika z zapisu na stronie 155 „Księgi...”:

„...Serenissimo Rēgi Borussorum Parochus loci tenetur dareqvovis anno ex suis proventibus pro contributione 133 tymphiones. Organista 15. Fide sacerdotali testor Wenceslaus Franciscus Brelka, Parochus Mikulcicensis.”

Powstały w 1754 roku opis kościoła parafialnego w Mikulczycach jest niewątpliwie kompilacją wcześniejszych opisów rozszerzonych w późniejszym czasie, a co wynika z przedstawionego niżej tekstu, być może powstał w trakcie wizytacji 1748, 1749 roku.

Przystępując do publikacji zapisów księdza Beruty stałem przed dylematem formy przekazu. Postanowiłem łacińskie partie zapisów przekazać we własnym przekładzie na język polski. Pozostałe partie tekstu są wierne zapisowi oryginału. W celu rozróżnienia, fragmenty przetłumaczone zapisano kursywą. Odstępstwem jest wydzielenie i przeniesienie do aneksu „Spisu ksiąg z biblioteki księdza Jakuba Beruty”. W aneksie znalazły się także te fragmenty pochodzące z ”Księgi dochodów”, które dotyczą budynku kościoła jak i darowizn czy „inwestycji” kościelnych poczynając od 1739 roku, na roku 1754 kończąc. W celach porównawczych umieściłem także w aneksie tekst wizytacji biskupiej z 1720 roku, opublikowanej przez ks. Franciszka Maronia.

Przypisy:

1. Codex Diplomaticus Silesiae, wyd. C. Grünhagen, C. Wutke, t. XVI, Breslau 1892, regest nr 3193.
2. „Zaś Mikołaj, proboszcz kościoła z Mikulczyc, z połowy grzywny dochodu (...) zapłacił 18 denarów (...) razem 1 i pół skojca.” Zob. Drabina J., Horwat J., Jedynek Z., Bytom średniowieczny. Przekazy źródłowe 1123-1492, Opole 1985, s. 89-91 - Sprawozdanie finansowe z poboru dziesięciny przez Andrzeja de Verulis.
3. Knossalla J., Das Dekanat Beuthen O/S. in seinem Schlesischen Teil, Katowice 1935, s. 53.
4. Knossalla J., Geschichte der Stadt Hindenburg O/S. (Zabrze), Katowice 1929, s. 93-94
5. Jedynek Z., Ród Ziemięckich z Ziemięcic i jego powiązania z możnowładztwem polskim, W: Z badań nad dziejami Górnego Śląska. Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Historia z. 4, Bytom 1988, s. 24.
6. Zob. Jedynek Z., Drewniany kościółek św. Wawrzyńca w parku, W: Zabytki Bytomia. Magazyn Bytomski, t. VII, Bytom 1988, s. 122-123.
- Matuszczak J., Kościoły drewniane w dawnym dekanacie bytomskim i pszczyńskim, Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Sztuka z. 9, s. 26.
7. Jedynek Z., Drewniany... s. 122-123.
8. tamże, s. 124.
9. tamże. Dokument w Archiwum Państwowym w Bytomiu. Zbiór dokumentów miasta Bytomia. Sygn. XVII/105
- „Zeznanie księdza Kurza Fryderyka Miedzwińskiego, proboszcza w Bojszowach, wcześniej w Mikulczycach, złożone sądowi na polecenie starosty księstwa opolsko-raciborskiego na temat ostatniej woli Daniela Starszego Ziemięckiego z Ziemięcic na Mikulczycach. Daniel Starszy Ziemięcki ciężko chory przebywał w 1607 roku u swego brata Sambora Ziemięckiego z Ziemięcic na Ziemięcicach i w obecności Daniela Ziemięckiego z Ziemięcic na Bziu i Daniela Ziemięckiego z Ziemięcic na Sadowiu i Stanicy wypowiedział swoją ostatnią wolę nie chcąc, aby jego majątek przeszedł w obce ręce.
10. Anna z Ziemięckich Ziemięcka, córka Sambora Starszego Ziemięckiego i Katarzyny Wyskotówny z Woźnik, ok. 1592 poślubiła, prawdopodobnie w mikulczyckim kościółku, Stanisława zwanego „Diabłem” Stadnickiego z Łańcuta., a po jego śmierci 20 sierpnia 1610 r., ponownie poślubiła przed 1614 r. pułkownika Ludwika Poniatowskiego.
- Zob. Z. Jedynek, Ród... s. 25-26. W. Łoziński, Prawem i lewem. Obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej poł. XVII w., Kraków 1960, t. 2, s. 231-324.
11. A. P. Bytom XVII/72
- Bytom 22. 01. 1614. Anna i Małgorzata z Ziemięckich Przyszowskie na Przyszowicach i Bielszowicach wyznaczają swych pełnomocników na sąd ziem-

ski w sprawie z braćmi Danielem i Janem Ziemięckimi z Ziemięcic na Mikulczycach. Pełnomocnikiem Anny - Piotr Przyszowski z Przyszowic, Małgorzaty - jej brat, Daniel z Ziemięcic Ziemięcki na Sadowiu.

A. P. Bytom XVII/72

Bytom 23. 01. 1614. Anna z Ziemięckich Poniatowska na Łańcucie wzywa przed sąd ziemski swych pełnomocników Jana Kozłowskiego z Kozłowa na Makowczycach i Henryka z Kornic Rymułtowskiego na Kozłowej Górze w sprawie z Danielem i Janem braćmi Ziemięckimi z Ziemięcic.

12. „Mikulczicze. Ecclesia parochialis lignea tituli Sancti Laurentii consecrata, iuris patronatus domini Danielis Ziemecki. Administratur per Simonem /.../ apostatam ab ordine /.../, profugum ex conventu Pokrzywnicensi. Per eundem apostatam dos administratur.” „Rector ecclesie /.../ apostata ab ordine /.../, profugus ex monasterio Pokrzywnicensi, concubinam servat ex ea prolem habet, ritu catholico sacramenta administrat.” W: Wojtas M., Akta wizytacji dekanatu bytomskiego i pszczyńskiego z r. 1598. Katowice 1938, s. 78, przypis 33.

13. Maroń F., Materiały źródłowe do dziejów Kościoła w obecnej diecezji katowickiej. W: Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne. R VII (1974) s. 337.

14. Łoziński ...op. cit. s. 231-324.

Jedynak Z., Ród... op. cit. s. 25-26.

15. Maroń F., Materiały źródłowe do dziejów Kościoła w obecnej diecezji katowickiej. Protokoły wizytacyjne z 1720 i 1721 r. W: Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne. XI (1978) s. 352-353.

16. Perlick A., Die mikultschützer Schrotholtzkerche im Beuthener Stadtpark. Beuthen 1921, s. 3.

17. tamże

18. Dokumentacja przechowywana była w Archiwum Państwowym w Bytomiu. sygnatura: M. Byt. 3960, k 74-76. Zob. Jedynak Z., Drewniany... s. 129.

19. Perlick A., Die Mikultschützer...s. 3.

20. Gratza E. Junkert H., Heimatkunde von Beuthen O/S für Schule und Haus. Breslau 1942, s. 31.

21. Krause W., Von der mikultschützer Holzkerche. W: Aus dem Beuthener Lande, R IV (1927).

Opisanie kościoła i parafii w Mikulczycach, Roku Pańskiego 1754 sporządzone

Kościół parafialny w Mikulczycach pod wezwaniem świętego Wawrzyńca męczennika, wzniesiony z drewna, o dobrych ścianach w dach zaopatrzony. W odpust zupełny, na swoje święto, upiększany. Roku i dnia konsekracji nie znam, ponieważ nic na temat erygowania kościoła nie znalazłem. Dzień konsekracji tej świątyni (odpust) obchodzi się w pierwszą niedzielę przypadającą po święcie świętego Mateusza Apostoła i Ewangelisty. Prawo patronatu posiada dziedzic tej miejscowości, znajdującej się w Górnym Śląsku, w księstwie i dekanacie bytomskim. Posiada dzwonnice przyległą do kościoła, opatrzoną dobrym dachem, w której znajdują się trzy dzwony. Pośrodku tegoż kościoła, przed kilku laty, zbudowano wieżyczkę, w której jest również mały dzwonek. Cmentarz otoczony jest drewnianym ogrodzeniem, pokrytym gontem, a na tym cmentarzu jest murowana kaplica, w której jest rzeźba Chrystusa Pana Zbawiciela Naszego a wyżej obraz Najświętszej Marii Panny Częstochowskiej oprawiony za szybą. Przy tym kościele na jego ścianach, pod dobrym dachem jest Droga Krzyżowa, wprowadzona przez Wielbnych i Świątobliwych Ojców Reformatów Konwentu Gliwickiego w dzień świętych Szymona i Judy Apostołów Roku Pańskiego 1749, za przyzwoleniem Najjaśniejszego i Przewielebnego Naszego Generalnego Officium Krakowskiego. Podchodząc od wschodu, od strony probostwa, znajduje się wejście do kościoła, w którym są mniejsze drzwi. Drugie wejście - główne - znajduje się idąc z innej strony, pod dzwonnice. Obydwa są opatrzone dwoma zamknięciami i osadzone na dobrych zawiasach. Pięć okien dających dużo światła, zaopatrzony w kraty żelazne. W kościele tym znajduje się pięć ołtarzy a mianowicie: Pierwszy ołtarz Wielki - jest pod wezwaniem św. Wawrzyńca męczennika i tularnego patrona kościoła, wykonany sztuką rzeźbiarską, srebrzony i złocony, pięknie malowany. W górze obraz św. Wawrzyńca na płótnie malowany, wyżej, pośrodku tegoż ołtarza obraz Najświętszej Marii Panny na płótnie malowany, podobno której oblicze śnieżnobiałe ukazało się, ozdobiony wieloma wotami. Przed ołtarzem dla większej ozdoby tegoż oblicza, za czasów mojego poprzednika, tafla szklana przez jakąś Najjaśniejszą Panią sprawiona, lecz w Roku Pańskim 1748 z polecenia Najjaśniejszej i Przewielebnej Zwierzchności została zdjęta. Do przykrycia tego obrazu zostały przez różne osoby ofiarowane potrójne zasłony: podwójne czerwonego koloru oraz para koloru ciemnoniebieskiego. Dwie pary poduszek koloru czerwonego, trzecia para koloru ciemnoniebieskiego pod mszał. W wyżej wspomnianym ołtarzu wielkim jest portatył konsekrowany, tabernakulum z wielkim nakładem pracy kunsztownie rzeźbione, w którym umieszczony jest Najświętszy Sakrament. Balustrada wokół tegoż ołtarza. Lampa z kryształu zazwyczaj w nocy jak i za dnia paląca się. Przy wejściach do kościoła są dwie kamienne kropielnice na wodę święconą. Dwa małe ołtarze boczne znajdu-

ją się a mianowicie: św. Walentego biskupa i męczennika z lewej strony (ołtarza wielkiego) a drugi z prawej św. Janowi Nepomucenowi męczennikowi poświęcony, piękną sztuką rzeźbiarską obydwą wykonane i pięknie malowane. Czwarty ołtarz św. Bartłomieja Apostoła dobrze wykonany, srebrzony i złocony. Około głowy jego, srebrna korona w kształcie promieni. Portatyl konsekrowany. Piąty ołtarz św. Barbarze dziewicy i męczennicze wzniesiony, marmoryzowany. Nad głową świętej patronki korona srebrna, portatyl konsekrowany. Ambona Roku Pańskiego 1580 wykonana lecz odnowiona Roku Pańskiego 1741, na której malowanych dziewięć obrazów mianowicie: Dobry Pasterz w środku, wokół niego umieszczono wyżej czterech św. Ewangelistów, poniżej tyłuż św. Doktorów, świętej Matki Kościoła - płótnem ciemnoniebieskim okryta. W prezbiterium na sklepieniu Koronacja Najświętszej Marii Panny, w nawie z jednej strony (malowidło) Sądu Ostatecznego. Na parapecie chóru muzycznego rozdzielone wizerunkami aniołów malowidła św. Magdaleny Pokutującej i Ucieczka do Egiptu. Rzeźba Najświętszej Marii Panny Bolesnej trzymająca na łonie Chrystusa Pana. Ławek pięć par. Krypta murowana, sklepiona, przeznaczona do pochówku dla księży i kolatorów. Zakrystia murowana, sklepiona. Przy ławkach kościół opatrzone pięcioma rzędami chorągwi. Przed drzwiami do kościoła znajdują się dwie kropielnice kamienne na wodę święconą. W zakrystii starodawne żelaza na hostie. Kościół w Mikulczycach nie posiada wogóle żadnych dochodów z wyjątkiem tych odwiecznych i krów od których pospołu kto je posiada czynsz kościelowi płaci rocznie 12 czeskich. Krowy trzymają: Mateusz Cichy (płaci) 12 groszy, Walenty Cichy - 12 groszy na świętego Marcina, Jakub Magierzik - 12 groszy, Adelbertus Loręc - 12 groszy, Melchior Słodek - na święto Niepokalanie Poczęcia - 12 groszy, Walenty Wieczorek - na to samo święto - 12 groszy.

Opisanie probostwa w Mikulczycach Roku Pańskiego 1754 sporządzone.

Probostwo wzniesione w Roku Pańskim 1712 kosztem Jaśnie Pana barona Marcina Aleksandra de Doleżek, niegdyś jedynego tak kościoła jak i parafii dobroczyńcę. Budynek z większymi dla kapłanów pokojami i mniejszymi dla służby. Z piecami. Pięć pokoi zaopatrzonych w drzwi. Po rezygnacji i awansie do innej, radzionkowskiej parafii, Najczcigodniejszy Pan Szymon Kuczewicz, ostatni i bezpośredni mój poprzednik, pomógł przy powiększeniu inwentarza tak w moim jak i służby pokojach. Cała budowla posiada drzwi dobrze osadzone na zawiasach a kapłańskie pokoje w potrójne dobre zamknięcia. Okna przeze mnie nowo naprawione. Podwójne kominy murowane ze sklepieniem (piekarnik?). Piwnica dla służby niegdyś wykopana, nowo naprawiona. W wejściu są dobre na zawiasach nowe drzwi w kłódkę zaopatrzone. Teraz, prawdziwie, zadbano o nowe dachy. Stodoły dwie, pierwsza nowa, druga starodawna. Obora nowa, dobra, niedawno wzniesiona. Jedna krowa wiekowa. Wóz zniszczony, pług, brony.

Regesta plebańskie mesznego i prowentów kościelnych

Przy plebanii znajdują się dwie stodoły. Jedną zbudowano w 1747 roku z pomocą parafian. Najjaśniejszy Pan Dobrodziej podarował ze swego lasu na budowę drewno, które przy pomocy swoich poddanych i parafian sprowadził. [...] W drugiej stodole uszkodzenia i brakujący dach zostały naprawione. Obora w dobrym stanie, tak dla krów jak i dla wołów została wzniesiona w Roku Pańskim 1748. Także i przy tej budowie Pan Patron drewno sprowadził a soltys ludzi wyznaczył do pracy. [...] Od posiadłości ziemskich, dwór daje siedem korcy miary bytomskiej pszenicy i tyleż owsa. [...] Także od wszystkich kmieci, czyli siodłaków otrzymują dwa wiertle pszenicy i tyleż samo miary bytomskiej owsa. Także od wszystkich półkmieci czyli półrolników jeden wiertel miary bytomskiej pszenicy i tyleż owsa. W Nowy Rok na kolebę od wszystkich kmieci proboszcz otrzymuje zwykle jeden czeski, do dwu talerzy. Trzecią część od tych zbiorów do tacek otrzymuje organista. Organista także od wszystkich wieśniaków otrzymuje 3 czeskie i 2 krucierze. Od półrolnika dwa piętaki i na jednej misce z czego organista otrzymuje odpowiednio mniej. Wieśniacy dostarczają proboszczowi z lasów pańskich drewno i chrust na opał i do piekarnika. Na Wielkanoc każdy Siodlak daje czeski, półrolnik dwa piętaki, zagrodnik grajcar.

Z uposażenia parafii zbudowano domek dla wikarego, nieopodal cmentarza kościelnego położony. Dach dominium dało jak i piece naprawione. Dla wspomnianego wikarego jest zapisana fundacja w dobrach „Dambrowka”, z której dochody na staranne utrzymanie posiada. Organista prastarym zwyczajem rocznie otrzymuje jeden floren reński od Kościoła. Posiada także część ról z których to otrzymuje około sześciu wiertli miary bytomskiej zboża. Także łękę znajdującą się na polach plebańskich posiada. Z fundacji 12 florenów śląskich, które ma rocznie otrzymywać z zapisów zmarłego dziedzica, za Litanie do Niepokalanej i śpiewy do Matki Boskiej z pół dziedzica winien otrzymywać dwa wiertle zboża, tyleż prosa, jeden zagon kapusty, drugi marchwi albo rzepy.

Organista posiada spichlerz wzniesiony w 1752 i stodołę nową, całkowicie zbudowaną nakładem wspólnoty parafialnej z drewna, które dwór ofiarował ze swoich lasów. Organista posiada także przydomowy ogród.

Inwentarz kościoła mikulczyckiego

Srebro: Monstrantia w promieniu z koroną srebrną y Melchisedech, pedestał biały z stuczkami złocistymi. Puszka z wieczkiem srebrna, wewnątrz złocista. Kielichy z patenami pozłociste cztery. Puszka z pateną malinką na noszkach do chorych miedziana, suto złocista. Vascula troiste pro oleis sacris srebrne białe. Kapsula nova do chorych violacei coloris cum stola. Krzyż pacyfikał mosiężny pobielany, drugi drewniany z krzyżyczkiem srebrnym y Agnus Dei za szkłem. Ankwoś cyno-

wy jeden, miska pod ankwosem cyniana. Ampulek starych cynowych trzy. Ampułki (z) Englickiey cyny z miseczką nowe. Item. Ampułki cyniane nowe z miseczką. Dzbanuszki na kwiaty cynowe cztery. Łódka cynowa na kadzidło, thuribularz mosiężny. Lichtarzikow cynowych cztery. Flaszka pułkwartowa cynowa na wino. Kociołek w krzcielnicy miedziany cynowany. Miseczka nowa do krzcielnice. Dwa kociołki miedziane na święconą wodę.

Ornat solemny pro omni colore, et festivitate, przy nim columna z materzey trader na bokach cały partyr, złote galony cum stola, manipulo, vello, bursa et palla noviter ex hominum pia elcemosyna procurowany. Ornat drugi solemny na columnie Roia materia nazwana niebieskiego coloru, na bokach półpartyr cum omnibus requisitis ad celebrandam missam. Ornat biały kitaiowy w paski, sznurki złote iedwiabne cum stola, manipulo, bursa, vello, palla. Ornat biały damaszkowy, sznurki szykowe cum omnibus requisitis. Ornat biały damaszkowy, na którym czerwona kolumna, sznurki iedwiabne cum stola, bursa, palla, vello. Ornat czerwony adamaszkowy, sznurki zielone półaksamitne etc. Ornat czerwony drugi. Ornat zielony atlasowy wybijany, columna damaszkowa, sznurki szychowe. Ornat zielony portyrowy, columna kitaiowa czerwona, sznurki szychowe. Ornat swiatły kitaiowy pułaksamitny, sznurki iedwiabne etc. Drugi Swiatły damaszkowy, na kolumnie Nayśw(iętsza) Marya Panna. Ornat czarny aksamitny, kolumna (z) białego damaszku, sznurki szychowe cum stola manipulo, bursa, vello, palla. Cztery ornaty czarne roznoego gatunku, rozne także koloru palla, bursa, vella, które się dobrać nie mogą 13 kawalkow. Kap trzy, biała, czerwona, czarna. Antypendiov było iedynaście, teraz ich przybyło dwie, białe antipendium roznyimi kwiatami wyszywane, drugie zielone z czerwonymi stąszkami, pokrop na mary sukienny czarny, sukno czerwone na gradussy do wielkiego ołtarza iuż przetarte. Kobierezec turecki do wielkiego ołtarza, drugi nowo kupiony. Skrzynia do chowania chust, kielichow y inszych rzeczy kościelnych. Szuflada z zomeczkiem dla chowania świec. Graduski na ołtarz, drugie małe na Advent podczas Rorate. Alb rombkowych z koronkami y humerałami cztery z których iedna iest z koronami pięknymi, kitaiem czerwonym podszyta. Alba z stuczkowego płotna z koronkami y humerałem iednym. Alba z swoiskiego płotna z koronkami y humerałami iest pięć z których iedna czerwono wyszywana od dołu. Paskow cztery. Obrus z stuczkowego płotna z czerwonym wyszyciem y do niego taka czerwono wyszyta koronka. Obrusow z czerwonym wyszyciem iest ich trzy. Obrusow z swoiskiego płotna z koronkami sześć, prostych koronek. Tuwalni rombkowych z koronkami pięć. Z stuczkowego płotna z czerwonym wyszyciem.

Subkorporałow z czerwonym szyciem 5. Rombkowych z czarnym szyciem 1. Sztuczkowego płotna 4. Ręcznikow różnego gatunku 40. Corporałow 12. Purifikatoriow 20. Komży dla Xiędzow 6. Komeżek dla chłopców z czerwonym wyszywaniem /?/. Antiphonarz ieden, Graduał ieden. Psalterz ieden. Agenda wielka dała się rozdzielić na dwie części y związać Intrelligatorowi raciborskiemu

z patronami tam Regni Poloniae, quam Sveciae. Trzeci mały stary. Requialne dwa nowe. Crucifixow wielkich dwa, trzeci z dwiema łotrami penes coemeterium wystawiony. Pasiek na ołtarz trzy. Chorągwi cztery pary. Lampa krzysztalowa mosiążna, blaszanych trzy. Postawników dwa starych. Lichtarzi drewnianych sześć. Lichtarzi snickerską robotą wystrzybrzonych sześć, czwarta para także wystrzebrzona a insze pod metal. Dzwonów na dzwonnicy trzy, z nich najmniejszy dał się przelać w Nyssie roku 1751, bo był strzaskany, signaturka czwarta. Dzwonkow małych pięć, szosty przy sakrystiey. Positiw stojący odmalowany. Canon nowy z tabliczkami za szkłem na wielki ołtarz. Reliqviarzyk za szkłem na wielkim ołtarzu. Puszka mosiężna pro maioribus hostijs, blaszana pro communicantibus do sakrystiey .Reliqviarz Agnus Dei z paciorkowemi romami u Świętey Barbary. Kwiatkow robionych dwie pary, znowu przybyły dwie pary. Na wielkim ołtarzu na kształt dwóch zwierciadeł, obraz Ukrzyżowanego Zbawiciela, drugi obraz Nayświętszey Maryey Panny Częstochowskiey, na wyższych gzemnikach kolumn wielkiego ołtarza. Zasłony płocienne na wielki post trzy.

Anno D(omi)ni 1756 reperuntur Vota argentea universim. Korona dęta srebrna z dwunastu gwiazdami na obrazie Naysw(iętszej) Mariey P(anny) in majori a(lta)re, super caput Jesu corona argente antiqua. Krzyżek srebrny, pozłocisty. Votow w serce 9. Votow czterograniastych 10. Votow na których oczy 3. Votow na których ręce 2. Lancuszek srebrny łokciowy, złotych pierścionkow 6, pieniądze rozney monety y waloru 12 kaskow. Votum w osobie małego Dzieciątka. Votow dwie dawne na obrazie Naysw(iętszej) M(arii) Panny Częstochowskiey dwie. Votum srebrne iustar coronae na Obrazie S(więtej) Barbary. Votum srebrne na obrazie S(więtego) Bartłomieja instar radiatorum. Galanteria srebrna na kapelusz. Korali czerwonych roznego gatunku nici 53, granek czarnych nici 3. Monstrantia cum Melchisedech. Kielichow cztery z patenami, pixis in cimborio.

Inwentarz Votow srebrnych ab Anno 1748 pleriq(uae) otrzymanych.

1. Na obrazie Nayśw(iętszej) Maryey Panny w wielkim ołtarzu korona okrągła, dęta, wisząca z kameczkami y z dwanascie dwiazdami circa caput Beatissimae M(ariae) ab Honorate Domino Francisco Mintzer Cive ex Voto in sva infirmitate de Superiori Glogovia oblata.
2. Item corona argentea Supra caput Jesuli wybiiana już dawna, która przed tym była na obrazie ś(więtego) Wawrzinca wysoko.
3. Votum srebrne wielkie cum Imagine B(eatissi)mae Mariae V(irgini) w obłokach y czterema osobami klęczącemi ab Ill(ustrissi)mo D(omi)no Joanne de Dunin Comite ac sua Ill(ustrissi)ma D(omi)na consorte ex speciali devotione ofiarowane de Zabrze.
4. Serce srebrne wydęte nad którym effigies B(eatissi)mae Mariae V(irginis) na samym sercu pięć osob klęczących wyrysowanych a per Illustri D(omi)na Jo-

hanna Kolkraiterin de Zaborze in infirmitate ofiarowane.

5. Serce srebrne wydęte z lancuszkim y obrączką na którym effigies B(eatissi)mae Mariae Virginis a Perillustri D(omi)no Carolo de Dobrucki ofiarowane ex Ziemietitz.

6. Serce pomniejsze gładkie od Pani Mydlarki z Strzelc ofiarowane.

7. Serce mniejsze gładkie ab Ill(ustrissi)ma D(omi)na Baronessa de Welczkin z Łabant.

8. Votum srebrne graniaste, na którym osoba chora wyrażona ab Perillustri Virgine Johanna de Trepkin ex voto ofiarowane.

9. Votum srebrne graniaste, na którym dwie osoby ab Perillustri Marianna de Kreczykin.

10. Votum srebrne graniaste, na którym uszy wybiiane ab Perillustri D(omi)na de Schotlzendorfferin z Brenku ofiarowane.

11. Votum graniaste, na którym oczy wybite ab Perillustri D(omi)na Catharina Buiakowska z Zawady ofiarowane.

12. Votum srebrne graniaste, na którym osoba klęcząca ex arce Sobissovicensi.

13. Votum srebrne graniaste, na którym osoba klęcząca ab Perillustri D(omi)na Johanna Secretaria de Rybnik ofiarowane.

14. Votum mniejsze, na którym osoba klęcząca.

15. Vota srebrne, dwie rączki, jedna ab Illustrissima D(omi)na de Welczkin, druga ab ignota persona ofiarowane.

16. Numisma srebrne pozłociste in forma thalara bitego ab Perillustri D(omi)na Joanna de Pansqvamin Secretaria de Rybnik ofiarowane.

17. Numisma drugie, Caroli 6 Imperatorii, thalar bity ab Illustrissima D(omi)na Generalissa.

18. Numisma trzecie, cum effigie S. Rudperti Archi=Ep(isco)pi Salisburgensis.

19. Numisma czwarte, Mariae Theresiae Imperatorii, 10 boemicorum ab Honorato Bernardo Drozdek Cive Glivicensi.

20. Numisma piąte S. Wolffgangi E(pisco)pi Olomucensis unius floreni.

21. Numisma szóste, 10 boemicorum.

22. Numisma siódme, Caroli 6 Imperatorii, 10 boemicorum.

23. Numisma malinkie na którym dwie serca.

24. Numisma argenteum na którym facie Salvatoris.

25. Numisma małe, in qvo eqvum sex una parte, ex altera parte inscriptio.

26. Lancuszek srebrny łokciowy, krzyżyczek srebrny.

27. Obrazek Nayśw(iętszej) Maryey Panny Częstochowskiej na miedzi malowany z obrączką srebrną.

28. Niremberski krzyżek z kamyczkami sześciami czerwonymi, białych drobnych dziesięć.

29. Obrazek drugi Nayśw(iętszej) Maryey Panny Częstochowskiej na miedzi malowany z obrączką srebrną.

30. Drugi krzyżyczek z białemi, zielonemi kamyczkami.
31. Białych dętek nici z galanterią, jedna nitka na podobieństwo pereł, złotych dętek nitka jedna.
32. Korali czerwonych gatunku różnego nici 52, granatek czarnych 3 nici.
33. Galanteria srebrna na kapeluszu.
34. Szkaplerz, a nad obrazem 4.
35. Halsbanek dawny na sztaşce, kamyczki różne.

Poduszki dawne czerwonego koloru dwie pod mszały aksamitowe, trzecia caerulei coloris srebrnym wyszywana. Ressurrectia jedna. Confesionałów dwa. Baldachin zielony odnawiany z franclą czterema galkami mosiążny(mi). Drugi baldachinek na ołtarz. Ewangelie dwoje, trzecie na całe dni postu. Bieretów nowych dwa. Żelaza na opłatki y cyrkuł. Przykrycie z zielonego raszu na wielki ołtarz. Przykrycie płocienne troje. Krzeselka światłem suknem oblane trzy. Firęszki do zakrywania Obrazu Naysw(iętszej) Maryyey Panny caerulei coloris. Firęszki drugie czerwone, jedna para tabinowe. Firęszki trzecie kitaiowe caerulei coloris, ale już się zmieniły. Firęszki dawne z różnych kawalków.

Co przybyło nad regestr po wisicie Roku Pańskiego 1749 mianey.

- Forma piękna na piekanie Hostyi od Wielmożney Jejmość Pani Anny Duninowey graffki z Zabrza pro speciali pia memoria et pio memento ad Altare majus S(ancti) Laurenty et B(eatiss)mae Mariae Virginis darowana.
- Anno Domini 1751. Perillustris Dominus Carolus de Koszenbor obtulit aureum annulum post pie defunctam Virginem Sororem suam ad altare Beatissimae Mariae Virginis.
- Eodem anno. Perillustris Dominus Balthasar de Larysch curavit fieri coronam argenteam supra Caput Sanctae Barbarae Virginis et Martyris Haereditarius Dominus in Grzybowitz.
- Ręcznik większy do Sakristey.
- Lampa mosiążna wielka, którą ofiarował przed wielki ołtarz Michał Lelek z Wielkiego Dobrznia za Oppolem dnia 27 maja 1751.
- Anno 1751. Die 2 Juny. Perillustris Domina Johanna Pansqvanim secretaria Illustrissimi Domini de Węgierski obtulit Votum argenteum ad Altare Beatissimae (Mariae Virginis).
- Anno Domini 1751. Die 2 octobris. Perillustris Domina de Woiskin de domo Dobruckin obtulit argenteum Cor ad altare Beatissimae Mariae Virginis in gramarum actionem pro felici partu.
- Jejmość Pani Johanna de Mikuschin z Łagiewnik dwie pendelki albo zausznice w kamyczki czarne.
- Sławetny Pan Jędrzei Baron Mieszczanin z Wielkich Strzelec w chorobie

swojej ofiarował srebrne Votum albo serce do Obrazu Najświętszey Maryey Panny dnia 4 decembra Anno Domini 1751.

- Sławetny Pan Gerzi Krauze oddać porączył bratu swemu Janowi Krauzowi kowalowi a mieszczaninowi Pyskowskiemu metalowy pozłacany krzyżyk do Obrazu Najświętszey Maryey Panny die 12 marty Anno Domini 1752.

- Sławetny Pan Jozef Baron mydlarz a mieszczanin Pyskowski oddał Votum srebrne w serce robione do obrazu Najświętszey Maryey Panny.

- Anno Domini 1752. die 20 marty. Jeymość Pani Renata de Zmieszkalin z Słupska ofiarowała Votum srebrne w serce robione do obrazu Najświętszey Maryey Panny.

- Anno Domini 1752. die 10 maji. Jeymość Pani Johanna Pansqvanin sekretarka z Labant dwie poduszki pod mszał caerulei coloris do wielkiego ołtarza.

- Anno Domini 1752. die 9 juny. Jeymość Pani Dorothea de Woiskin firęgi dwie graditurowe rubri coloris z dwiema poduszkami pod mszał do obrazu Najświętszey Maryey Panny.

- Anno Domini 1753. die 24 augusti. Pani Franciszka Szalascina mieszczka Pyskowska ofiarowała srebrny krzyżyk do obrazu Najświętszey Maryey Panny.

- Eodem anno. die 7 septembris. pewna osoba ręcznik z wyszyciem na obudwóch końcach czerwonym y czarnym szyciem.

- Anno eodem. die 15 septembris. Jeymość Panna Anna Romontowska ofiarowała dwie pendelki pereł na świątłych stąszkach, których iest wszystkich 16 na obraz.

- Eodem anno. die 16 septembris. Praenobilis Dominus Juvenis Bartholomaeus Galli mercator Glivicensis curavit coronam in similitudinem radiorum circa Caput Sancti Bartholomaei patroni sui.

- Venerabilis quadam Monialis Bernardina Ordini Praemonstranti Professa de monasterio Czarnovansensi obtulit ad altare Beatissimae Mariae Virginis duo paria florum artificiosum factorum constituta in sua infirmitate. Anno Domini 1753. die 9 Novembris.

- Anno Domini 1753. Illustrissimus Dominus Ludovicus Comes de Henckel cum sua Illustrissima Domina Leopoldina Comitissa consorte sua darowli sztaby do okien pięci kościelnych, przy każdym oknie po czterech, uczyni wszytkich dwadzieścia, także wosku na świece na 24 funtow do wielkiego ołtarza.

- Kobierzec turecki na przykrycie gradusow przed wielki ołtarz. Kupił sie od Jegomości Pana Kaspra Huntera za dziesięć Renskich.

- Pieczęć kościelna, na której effigie Sancti Laurenty za 6 tymfow.

- Pewna osoba z Czarnowąs subcorporale ofiarowała z czerwonym szyciem.

- Druga osoba z Szywałdu subcorporale z czarnym szyciem.

- Jeymość Pani Szlachetnie urodzona Pani Anna Szałszyna ze Starego Dembieńska ofiarowała na obraz Najświętszey Maryey Panny Votum srebrne in formam małego Dzieciątka. Anno ut supra. die 15 juny.

- Roku Pańskiego 1754, Pan Marcin Weisman ofiarował na Obraz Najświętszej Maryey Panny w wielkim oltarzu numisma małe.
- Sprawiley się sukienki czerwonego koloru dla ministrantów z szczodrości dobrodziejów. Za sukno dało się 2 talary 2 sr. gr., za szyk 1 tal 8 sr. gr.
- Dnia 7 października 1754 Jaśnie Pani Augusta de Palestrin, hrabina, ofiarowała pierścień złoty na oltarz Najświętszej Marii Panny.
- Tegoż dnia i roku, Jaśnie Pani Antonia baronowa de Dalvig podarowała na obraz Najświętszej Marii Panny dwa złote pierścienie zaręczynowe.
- Dnia 1 listopada pewna osoba z Toszka ofiarowała numisma Mariae Theresiae - 6 czeskich, na obraz Najświętszej Marii Panny.
- Roku Pańskiego 1755 Jaśnie Pani Ignatea de Ziemięcka dwie oczy srebrne ofiarowała.
- Krzyształową lampę dałem przelać na Mokrskiej hucie od której dałem 30 sr. gr.
- Roku 1755 dnia 30 maja, pewna osoba z Szymiszowa ofiarowała numisma małe - 16 krucierzy - na obraz Najświętszej Maryey Panny.
- Roku 1755 dnia 13 lipca, Jaśnie Pani Joanna de Paczeńska ofiarowała złoty pierścionek na obraz Najświętszej Maryey Panny.
- Roku 1755 dnia 15 sierpnia Pani Dorota de Woyska rodzona de Dobrucka z Ziemięcic darowała srebrną puszkę dla tegoż kościoła, którą poświęcili i konsekrowali opat w Rudach.
- *Roku Pańskiego 1755, dnia 10 października, Najjaśniejszy i Szlachetny Pan Waclaw Paczeński de Tenczyn, jako woto podarował oszkloną tablicę na której namalowana jest Najświętsza Maria Panna oraz historia niedawnego błogosławieństwa otrzymanego na moście ziemiećickim, gdzie niemal życie utracił. Przejeżdżając przez wspomniany most, tenże w połowie załamał się a wóz zawiesił się na częściach nienaruszonych żerdzi. Oddawszy się pod opiekę, o czym ze swym sługą razem potwierdził, za wstawiennictwem Najświętszej Marii Panny Mikulczyckiej, szczęśliwie i cudownie uratowali się. Według opowieści tego misterium, gdy nad głębią lub dołem byli, za wstawiennictwem Matki Bożej Bóg ich uratował, wszystkich trzech zdrowych i nienaruszonych z czwórka koni, przeto on, woźnica i sługa w podzięce za doznaną świętą rzecz, uroczyście w tym kościele mikulczyckim oddali się i ofiarowali pod Opiekę Boską.*
- Roku Pańskiego 1756 dnia 26 stycznia, Jaśnie Pani Carolina de Bujakowska ze wsi Paniowy etc. podarowała wotum w postaci serca srebrnego do obrazu Najświętszej Marii Panny w oltarzu głównym namalowanego, ze szczególnym uwielbieniem do Matki Boskiej tej w Mikulczycach.
- Roku Pańskiego 1756, dnia 3 kwietnia, Jaśnie Pani Anna Miroszowska z Zabrza z swej pobożności ofiarowała wotum srebrne do oltarza Najświętszej Marii Panny.
- Roku Pańskiego dnia 29 maja, wotum srebrne w postaci niedawnej mone-

ty wartości około 10 greszli podarowano.

· Roku Pańskiego 1756 dnia 7 czerwca Najjaśniejsza Pani Anna Maria Zborowska rodzona Schymońska ofiarowała wotum srebrne, kwadratowe, na którym wizerunek Najświętszej Marii Panny, za szczęśliwie odbyte rozwiązanie.

· Roku Pańskiego 1756 dnia 12 czerwca Najjaśniejsza Pani baronowa z Welczków z Łabęd, ofiarowała kwadratowe wotum srebrne na którym głowa św. Atanazego.

· Roku Pańskiego 1757 dnia 15 czerwca Najjaśniejsza Pani Joanna Pausqvin, sekretarka w Rudach, ofiarowała wotum srebrne, średnie w kwadracie na ołtarz Matki Boskiej.

· Roku Pańskiego 1757, dnia 8 listopada Najjaśniejsza Pani de Nossin ze Świętochłowic ofiarowała wieniec srebrny niewieści, pięknie zrobiony, dla okrycia Najświętszego Sakramentu.

· Tegoż roku dnia 18 grudnia Pani Braxatorissa de Tworóg ofiarowała również wieniec niewieści, złoty, artystycznie wykonany.

· Roku Pańskiego 1759 dnia 23 czerwca otrzymano monetę srebrną od Najjaśniejszej Pani Joanny Pausqvin, sekretarki z Rud jako woto w swej intencji, do przymocowania na obrazie Najświętszej Marii Panny.

· Tegoż roku dnia 26 sierpnia Jaśnie Pani Augusta de Palestrin, hrabina z Pławniowic, ofiarowała drugą obrączkę, złotą, zaręczynową do ołtarza, do zamocowania na obrazie Najświętszej Marii Panny.

· Tegoż roku jak wyżej, dnia 4 grudnia otrzymano wotum srebrne za łaski otrzymane od Pana Boga za pośrednictwem Najświętszej Marii Panny, za uzdrowienie. Wotum w kształcie nogi otrzymano od Najjaśniejszej Pani Ignacy (Ignatiew) Ziemięckiej rodzonej de Bujakowskiej z Miechowic.

· Roku Pańskiego 1760 dnia 20 maja otrzymano podwójne serce od Pani Joanny Pausqvin, srebrne, złocone, jako wyraz swego szczególnego związku i pobożności względem Najświętszej Marii Panny.

· Także nadeszłego 1761 roku, otrzymano koronę srebrną, pięknie wykonaną do zawieszenia nad głową Najświętszej Marii Panny.

· Tegoż roku otrzymano srebrne wotum w postaci nogi od Najjaśniejszej Pani Ignacy Ziemięckiej.

· Tegoż roku otrzymano piękny i cenny ornat do kościoła potrzebny do celebracji mszy na uroczystości wszystkich świąt od Czcigodnego Jakuba Witalskiego mansjonarza (wikariusza) krakowskiego.

· Roku Pańskiego 1763 dnia 22 maja ofiarowała Pani Ewa Nastalczyzka mieszcza z Gor Tarnowskich, ku czci Najświętszej Marii Panny, albę z kronnego płotna, humerał, subkorporale y ręcznik do ołtarza wielkiego. Także iedenaci łokci płotna kronnego na kratę do wielkiego ołtarza, iednak przy wielkim concursie ludzi, nie można communicować zaraz przy ołtarzu ale raczey po kościele dla przestrzeństwa ludzi przystępujących do Komunii Świętey. Z wiadomością

y pozdrowieniem tej Pani z Gor Tarnowskich, umyślełem komże dać uszyć dla spowiedników.

· *Tegoż roku jak wyżej, Jaśnie Pani Eleonora rodzona baronówna de Zanzin Najjaśniejszego i Szlachetnego Pana Rudolfa Maksymiljana Zborowskiego małżonka, sprawili krucyfiks artystycznie wykonany i dwa lustra do kandelabarów przy dużym oltarzu obok obrazu Najświętszej Marii Panny.*

· *Także tegoż 1763 roku dwaj mieszczanie z Krapkowic, dwa wota male srebrne podarowali a na których są ich male dzieciątka.*

· *Roku Pańskiego 1766 dnia 20 maja Pani Czeszka z Zabrzez ofiarowała srebrne Wotum na obraz Najświętszej Marii Panny.*

· *Za urzędowania Czcigodnego Ojca Walentego Adlaufa, ofiarowała Najjaśniejsza Pani Joanna Pausqvantiana, sekretarka w Rudach, zasłony różowego koloru na obraz Najświętszej Marii Panny który znajduje się w oltarzu św. Wawrzyńca. Roku Pańskiego 1767 dnia 7 września.*

· *Tegoż miesiąca i roku podarowano wotum srebrne, kwadratowe z wyobrażeniem oczu pewnej osoby.*

· *Także roku 1769 pewna osoba ofiarowała rękę srebrną na oltarz Najświętszej Marii Panny w podzięce za uzdrowienie Najświętszej Pannie Mikulczyckiej.*

· *Także Roku Pańskiego 1770 podarowała wotum srebrne Najjaśniejsza baronowa Pławniowicka na oltarz Najświętszej Marii Panny a Roku Pańskiego 1770 dnia 11 czerwca przeze mnie Antoniego Czaję proboszcza miejscowego przymocowane na obrazie.*

· *1771 także jedna osoba ofiarowała jeden sznur koralu białych.*

· *Także druga osoba związała sznury koralu czerwonych, które zawieszono na "szyi" obrazu Najświętszej Marii Panny.*

ANEKSY

I. *Specificatio xiąg od nieboszczyka Jakuba Beruty xiędza plebana mikulczyckiego kościołowi mikulczyckiemu legowanych y zostawionych na farze w komorze a szafie zamczystey iuxta inventarium antiquum omnes libros non accipi, quos tamen accipi, horum sequitur specificatio:*

- In folio Biblia Sacra, idiomate Polonico.
- Item Latina po xiędzu Waławie
- Arka testamentu albo kazania niedzielne całego roku. Authora Xiędza Szymona Starowolskiego
- Item Świętnica Pańska albo kazania świąt całego roku, ejusdem Auth.
- Żywot Świętych Pańskich. Authore Xiędza Piotra Skargi Societatis Jesu.
- Liber Metricae Ecclesiae Mikulcensis. Anno Domini 1694 concinnatus, sed anno 1745 in subtiliorem librum noviter compactus.
- Conciones latinae tam pro Dominicis, quam pro festis Autore Reverendo Patre Mathia Fabr[.]
- Conciones antiquo typo: Dormi securem.
- Rituale Ecclesiasticum a Reverendo Patre Bernardo Sannig Ordini Sancti Francisci Reformatoris.
- Kazania Niedzielne Xiędza Jakuba Wuika Societatis Jesu.
- In quarto conciones antiquo typo Latinae sine titulo et fine.
- Kazania sub titulo Gospodyni Nieba y Ziemi. Authore Xiędza Jacka Liberiusza.
- Anacleta Mensae Reginalis, seu Historia Imaginis Claromontanae Częstochoviensis.
- Annona Annua seu totius dies Dominicos Selectae Conciones Authore Reverendo Patre Joannes de Dinger Ordini Praedicatorum.
- Confesio et Instructio Idiotae Authore Reverendo Patre Gregorio Terretio Ordini Fratrum Eremitae Sancti Pauli primi Eremitae.
- In octo Manuale Parochorum de Administratione Sacramentorum, de Decimis. Authore Reverendo Pater Ludovico Engel Ordini Sancti Benedicti.
- Hieronymi Cardani Mediolanensis Arcana Politica, sive de Prudentum Civili Liber Singularis.
- Idea Principis Christiano Politici 100 Symbolis expressa didaco Invedra.
- Summarium Ascetica et mysticae Theologiae Authore Reverendo Patre Chrysostomo Dobrosielcio Polono Ordini Reformatoris.
- Regulae Generalis in meditando observandae sinem initio.
- Scopus Biblicus Veteris et Novi Testamenticum Annotavibus summam Doctrinae Christianae complectentibus Authore Alberto Novicampio.
- Principia et documenta Vitae Christianae Authore Domino Joanne Bona.
- Droga przed Bogiem, Smierć Świętych przez Xiędza Jana Morawskiego Societatis Jesu.

· Ministerium Cardinalis Richelij et Mazarinicum Observationibus Politicis.

· Pacta Hagiophilae cum Filio Dei 33. per Reverendo Patre Paulum de Barry Societatis Jesu.

· Summa commentariorum primam, secundae Thomae, tomus tertius Auctore Reverendo Frater Marcii Alcodiani Sancti Theologiae Magistri Ordinis Praedicatorum.

· Przy tych księgach Extractum ex libro Retaxationum Beneficiorum Ecclesiae Cathedralis et Dioecesis Cracoviensis, de Anno 1529 conscripto sub sigillo Reverendissimi Capituli.

· Zapisy dwa miasta Bythomia die 15 Januarii 1714 z fundacyey Nieboszczyka sławney pamięci Jegomości Pana barona Marcina Doleszka. Confirmatam ad Reverendissimi ac Illustrissimi Officii Cracoviensis et ingrossata Anno 1722 die 17 juny. Jeden na sumę capitalną 1200 talarów śląskich. Drugi na sumę capitalną 500 talarów śląskich.

· Trzeci zapis tegosz miasta z fundacyey Nieboszczyka Xiędza Jakuba Beruty Plebana Mikulczyckiego die 9 aprilis 1722 na sumę capitalną 300 reńskich talarów.

· Także zapis dla redukcyei nie spełna biernych Polskich Talarów na bieżącą cesarską monetę dany od miasta Bythomia pod większą pieczęcią zupełney rady, iake przyjęli na dokładkę tegosz kapitału sześćdziesiąt sztery bite thalary 13 1/3 z interesu pro Anno 1712 y 1713 Xiędzu Jakubowi Berule kładzonego, które alias dla sustentacyey Vicariego podtąd nie trzymanego przypadać miały.

· Testament świętey pamięci Niegdy Wielmożny Jegomości Pana barona Marcina Doleszka. Approbatio et confirmatio huius fundatis ex Reverendissimae ac Illustrissimo Nostro Officio Conciali.

· Ordonatio pro Ecclesia Parochialis facta tempore Archi=Diagonalis Visitationis die 13 novembris Anno 1720.

· Zapis na 300 Renskich pro augmento sustentavis Xiędza Wikariego na dobrach Mikulczyckich.

Te zapisy wszystkie są ingressowane in Protocolo Judicialium Hypothecarum Liberae Dynastiae Bythomienensis, numero 32. Die 19 maji 1722.

II. Connotatio Expensarum Ecclesiae Parochie Mikulcicensis ab Anno Domini 1739 menseqvae martio conscripto

w miesiącu wrześniu:

Od poprawiania wieżki 1 fl. 7 gr.

Za blachową flaszkę dla wina 5 gr

Anno Domini 1740

w miesiącu wrześniu:

Od cynowania gałki y krzyża na signatkę 2 fl. 4 gr.

Dało się Janowi Młynarzowi Czakanowskiemu, który wystawił nową signatkę na kościele 2 fl.

Wielmożny Imć Pan Collator Józef Bartłomiej Baro Doleżek z (żoną) swoją 10 for drzewa, tarcic, co było potrzeba (dali). Drzewa parafianie nawieźli i dźwigać ciężarów alternatim dopomogli.

Tegoż miesiąca dało się kowalowi, co robił różne gwoździe, szpernale, klamry około wieszki 2 fl. 10 gr.

Anno a partu Virgineo 1741

mense Januario dało się od naprawienia okna kościelnego 8 gr.

Mense Julio Pro decore Ecclesiae et renovatione antiqva ambonae curavi depingi 4 Evangelistas, totidemqvae Doctores Ecclesiae et Bonum Pastorem Domino Antonio Anderman Pictori, cui pro qvalibet. Imagine dedi decem boemicos, facit uniwersim pro ipsis 5 fl. et unum virtelionem Siliginis.

Od malowania teyże Ambony pod marmur y wyłocenia Panu Franciskowi Dylongowi dało się 4 fl.

Anno Salutis 1743

Mense novembri od poprawy dachów kościelnych - 3 gr.

Anno Domini 1744

Mense Decembri za kropielniczkę sacristiey cynową, na niey S(więty) Jan N(epomucen) - 4 gr.

Anno Domini 1745

Mense majo od przelania flaszki - 10 gr.

Mense Septembris Pro Patronis Regni Poloniae et Sveciae ad Missale - 1 fl.

Mense decembris od roboty nowego ornatu Krystianowi - 1 fl. 14 gr.

Anno Domini 1746

Mense Junio od correctury organiście pewnemu - 1 fl. Stolarzowi za graduski y insze poprawy, malowania - 1 fl. 6 gr.

Mense octobris cieśłom - 16 gr. Stolarzowi od kraty około ołtarza wielkiego y od malowania penes victum 6 septimanas - 9 fl.

Mense novembri dało się slosarzowi Bycynskiemu za zawiiaski mąsiądzne do ramow obrazu Nayswięższej Maryey Panny - 1 fl. 4 gr.

Z wiadomością organisty y kościelnych dałem cztery ornaty stare, które iuż nie były do używania (....) Gorskiemu. Pro nigro colore uczernić, dwa czerwonego, dwa zielonego coloru. Od iednego ornatu po 12 czeskich. Sznurku się kupiło 87 łokci, ieden łokieć rachując po 3 piętaki. Od uszycia ornatów 30 czeskich. Sporządzenia chorągwi. Universim kosztują - 7 fl. 3 gr.

Od oprawy y wyzłocenia w czerwony kordyban mszału z kłausurami - 3 fl.

Matuszowi Cichowemu od poprawiania dachów kościelnych - 4 gr. Za szędzielniki - 6 gr.

Anno a partu Virgineo 1747

Mense Januario ab inauratione Crucis seu pacificalis 1 fl. 12 gr.

Mense aprili: Ab inauratione Crucis alterio ex aurichalco - 1 fl. 6 gr.

Mense Junio: Stolarzowi od naprawienia Confesionałów, szufladek - 1 fl.

Mense Julio: Szklarzowi od naprawienia okien y za zawiiaski - 9 gr.

Mense Augusto: dało się Intrelligatorowi Raciborskiemu od mszału w czarną skorę, niby kordyban oprawionego, nowo związanego, złotem i Cyradami exornowanego - 3 fl. Za sznurki czerwone do mszału - 6 gr.

Młynarzowi Czakanowskiemu od pobiiania dachu kościelnego 5 fl.

Musiałowi za szędzioty 2 fl. Za lampy 7 gr. Kowalom za szędzielniki 5 fl.

Anno Domini 1748

Mense Aprili: Kowalowi za klamerki - 2 gr. Kowalowi Walkowi za głowacze - 9 gr. Za kłódkę - 10 gr. Stolarzowi od naprawienia posadzki kościelney - 2 fl.

Mense Majo: Kupiła się skrzinia dla schowania rzeczy kościelnych z dobrem zamknięciem - 2 fl. Stolarzowi co ią odnowił - 8 gr.

Mense Augusto: na blachę białą na dzwonnice - 1 fl. 12 gr. Na szędzielniki - 1 fl. Za szędzioty na dzwonnice 1 fl. 10 gr.

Mense septembris: Za rzemień rymarzowi Gorskiemu do signat(urki) - 3 fl. Szymonowi Goralowi młynarzowi mikulczyckiemu y Matuszowi Cichow(emu) od reparacyi dzwonnice kość(ielney) dało się 10 fl. 10 gr. Kowalom za szpernale, bretnale, szędzielniki, gwóździe - 3 fl. 8 gr.

Za szędzioly Kutrowi y Musiał(owi) - 1 fl. 7 gr. Od malowania Nayświętszey Maryey Panny Matki Bolesney dało się y za krzyż - 3 fl. 4 gr.
Mense decembris: za szędzielniki - 5 gr. Za poprawienie dzwonnice - 4 gr. 2 kr. 2 hal. Za szędzioly Jankowi Porw(ołowi) - 19 gr. 4 hal.
Za glancowane płotno żółte pod nowy ornat salemny od powtornego przesywania - 3 fl.

Anno a partu Virgineo 1749

Mense february: za szędzioly Mathuszowi - 14 gr.
Mense Aprili: Od correctury Organow dało się organiście pyskowskiemu - 3 fl. Za szędzioly Mathuszowi - 1 fl. Od pobijania Helnie - 8 gr.
Mense majo: Za szędzielniki - 9 gr. Za szędzioly Mathuszowi - 8 gr. Za roię niebieskiego coloru na columnę do nowego ornatu - 3 fl. 15 gr. Na leonowe sznury do niego y do Baldachinu - 3 fl. Kowalowi za szędzielniki - 3 fl. 10 gr. Mathuszowi od pobiiania helnie - 9 gr. Za szędzioly temusz(!) - 6 gr. Za szędzioly Cichemu także znowu Math(uszowi) - 6 fl. 13 gr.
Mense Julio: Od murowania posadzki kamienney mularzom y za wapno - 14 fl. 10 gr. Kowalowi staremu za szę(dzioly) - 10 gr. Na obicie suk-nem krzesła - 7 gr. Maćkowi kowalowemu za szędzielniki - 1 fl.
Mense Augusto: Mathuszowi y Walkowi co pobiiali helnie - 15 gr. Na wyszywanie alby - 12 gr. Od przelewania flaszce cynianey - 10 gr. Walkowi Kowalowi za półbretnaliki, y różne gwoździe - 17 gr. 2 kr. 2 hal. Szędzielarzom czterma co robieli dla kościoła w Bythomskim lesie szędzioly tym lepsze, dało się 2 fl. 8 gr. Za dwie sta kop szędziółów, rachując kopę po trzy czeskie, uczynio za nie - 30 fl.
Mense Octobri: Canon nowy z tabliczkami tam od cornu epistola qvam Evangely w romkach pieknych z futralem - 1 fl. 15 gr. Za klamerki do obrazów - 4 gr. 1 kr. 3 hal. Za szędzielniki Walkowi - 10 gr. Od pobijania helnie Mathuszowi - 11 gr. Także Walkowi - 2 gr.

Anno Donini 1750

Mense martio: Od robienia nowego Bożego grobu organiście Miech(owickiemu) - 2 fl. 10 gr. Od malowania P(anu) Jozefowi Baworskiemu malarzowi - 2 fl. 10 gr. Za pieczęć kościelna - 1 fl. 18 gr. Od przelewania lichtarzikow y od miseczki do krzcielnice, od przelewania vasculow na sol do krzcielnice, święcenia wody y na wielki ołtarz - 3 gr.
Mense majo: Od pobiiania dachu poł kościoła y ze szczytem dało się trzema - 4 fl. 6 gr. Za linę do wielkiego dzwonu - 3 gr. Kowalowi za szędzielniki 2 fl. 10 gr. Od malowania trzech krzyżów y statuy w kaplicy - 2 fl. 10 gr.

Mense Junio: Mathuszowi Cichowemu od signaturki - 2 fl. Walkowi Kowalowi - 1 fl. 4 gr.

Mense Julio: Walkowi za szędzielniki na kościół dało się - 3 fl. 7 gr. Od pobijania trzema cieśłom tak od dachu kościoła iako od dzwonnice - 6 fl. Za szkło taflane na canon y dwie tabliczki ad latus - 7 gr.

Mense novembris: Od pobiiania dachu - 13 gr. Od naprawy kielicha - 5 fl. 10 gr.

Anno domini 1751

Mense septembri: Kowalowi za klamerki do dzwonów - 6 gr.

Mense Octobri: Za dwie liny do dzwonów powroźnikowi - 6 fl.

Mense Novembri: Za szafkę do sakrystyi - 2 fl. 8 gr.

Decembris: Za druk reqwialnych mszałów dwóch w Częstochowie - 12 gr.

Intrelligatorowi co ich wiązał - 12 gr. Za Bethleem organiście miechowskiemu - 2 fl. 8 gr.

Anno a partu Virgineo 1752

Mense martio: Od przelania dzwonu do Nysy dało się - 48 fl. 15 gr. Od fory Frankowi Kastnerowi - 6 fl. 6 gr.

Mense augusto: od żelaz kościelnych na hostie dało się Walkowi 8 gr.

Mense Septembri: Kupił sie Thuribularz, łotka, dwa świeczniki mosiążne - 7 fl. 18 gr. 1 kr. 3 hal. Kupił sie młoteczek do kościoła - 6 gr.

Anno Domini 1753

Mense Majo: Kupił sie od Jegomości Pana Kaspra Huntera kobierzec na gradusy przed wielki ołtarz - 10 fl.

Mense Augusto: Od wystrzebrzenia 6 lichtarzi metalem szzebrnym - 15 gr. Dało się do Krakowa na prawe szrebro dla wielkich lichtarzi na wielki ołtarz - 1 fl. 7 gr.

Co sztaby do okien wprawowali - 2 fl. Co robieli szędzioly na reparaціą farnego dachu Krzysztof Cichy y Mathusz Syn od sta kop - 7 fl. 4 gr.

Od trzidziestu kop y pięci - 2 fl. 8 gr. Stara agenda dała się przewiązać na dwie książki - 12 gr.

Mensis Decembris: Od naprawiania krzyża na Gorach dało się - 8 gr.

Anno Domini 1754

Mense Aprili: Od wystrzebrzenia lichtarzi sześci na wielki ołtarz dało się malarzowi bythomskiemu - 3 fl. 5 gr.

III. Maroń F., Materiały źródłowe do dziejów Kościoła w obecnej diecezji katowickiej. Protokoły wizytacyjne z 1720 i 1721 r., W: Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne. XI(1978), s. 352-353, (wizytacja Mikulczyce z 13 XI 1720 roku).

In hac villa est ecclesia parochialis lignea scandulis tecta, tituli s. Laurentii, iuris patronatus haereditis eiusdem villa. De consecratione huius ecclesiae non constat, diem tamen anniversariam dedicationis observant dominicam I post festum s. Matthaei ex consuetudine. Expositiones solent esse pro festis Resurrectionis Domini et intra octavam sanctissimi Corporis Christi. In hac ecclesia ciborium in maiori altari locatum, ligneum, pictum, ubi in pixide argentea Sanctissimum conservatur. Baptisterium ad parietem ecclesiae commode situm, ligneum, habens pelvim aeneam pro asservanda aqua lustrali. Piscina ad gradus huius baptisterii extat pro asservandis stropholis a baptisatis, utrumque bene clauditur. Olea sacra in vasis argenteis 3 iunctis in armario asservantur. Altaria sunt 3: Maius, in quo est imago BMV, habet mensam muratam, in medio fractam, cum portatili. II a cornu epistolae s. Bartholomaei ligneum habens mensam muratam cum portatili. III altare a cornu evangelii ligneum s. Barbarae, habens mensam cum portatili. Sacrarium muratum, testudineatum cum foribus bene provisus, claustro et sera pensili, quibus clauditur, in quo sunt armaria pro asservanda suppellectili ecclesiastica. Suggestus parieti ecclesiae affixus ligneus, picturis, adornatus. Confessionale in ecclesia unum. Chorus ligneus supra fores parieti affixus, pictus, in quo stat organum bonum, vocum 7. Pavimentum asseribus stratum et tabulatum. Scamna simplicis formae integra. Haec ecclesia foribus binis bene provisus, claustris et seris pensilibus clauditur. Campanile ligneum, scandulis tectum, non procul ab ecclesia situm, in quo sunt campanae 3 maiores, IV minor in turricula supra ecclesiam in medio tecti. Coemeterium sepiementis ligneis obductum, scandulis tectum. Reditus huius ecclesiae parochialis mikulczyensis: Habet in hac villa agrum, qui protenditur incipiendo ab ecclesia usque ad limites Rokitkowskie, in quo sunt stadia 9, in 1 stadio numerantur 40 sulci. Item ex praedio in Mikulczyce percipit 7 modios siliginis et totidem avanae. Item a quolibet cmethone alias siodłaka mikulczyensi 2 verteliones siliginis totidemque avanae mensura bythomiensis pro festo s. Martini. Item habet vaccas 4 ecclesiasticas, unam apud Gregorium Protyga, alteram apud Christophorum Cichy, III apud Thomam Miarka, IV apud parochianos, a qualibet vacca annuatim accipit per 2 fl.

Rector sive parochus mikulczyensis tl. Jacobus Beruta, annorum 73, ordinatus pro presbyteratu a. 1677, dominica V post Epiphaniam, quae

fuit dies 7 II. Institutus ad hanc ecclesiam mikulczycensem a. 1677, 5 V. Habet domum residentialem ligneam cum atrio, in quo est hypocaustum cum camera pro se commodum, alterum ex opposito pro familia. Item habet horreum, stabula pro equis, pecoribus et pecudibus et alia aedificia necessaria, sed reparatione indigent. Fovet vicarium tl. Andream Smykali-um, annorum 37, qui vicarius est provisus ad ecclesiam mysłowicensem. Ordinatus sabbatho magno, quae fuit dies 15 IV a. 1713 per tl. Casimirum Lubienski, episcopum cracoviensem, morabatur circa provisio-nem 2 annis in capellania apud tl. Bujakowska, capitaneam bythomien-sem. Fuit in dioecesi wratislaviensi pro vicario krzyżowicensem 3 men-sibus, in Pstrozna 5 mensibus, inde amotus donec producat dimissoria-les. Approbationem produxit sub die 15 IX a. 1719 obtentam, sed circum-venit officium cracoviense, quod in approbatione apposuit circa no-men suum, quod sit mysłowicensis provisus, ideo tl. surrogatus subscripsit. Nullam applicationem ad ecclesiam in Mysłowice produxit, solum licentiam commorandi in Sylesia, sed sine determinatione temporis, ta-men hic ad ecclesiam mikulczycensem manet a mense inclio, quem tl. parochus salariat 60 fl. rh. annuatim ex vi foundationis Dolezek. Pro quo vicario est domuncula bene extracta cum camera aliis aedificiis.

Debet omnia sacramenta parochianis administrare et I missam de requi-em pro anima fundatoris in qualibet hebdomada absolvere. Fovet orga-narium, qui simul cantoris officium agit. Communitas ipsum salariat, habet domum pro sua mansione cum allis aedificiis necessariis. Insuper habet agri 6 stadia. Ad hanc ecclesiam iure parochiali pro administratione sa-cramentorum spectat una villa, nimirum Mikulczyce, ex qua ad confes-sionem paschalem numerantur personae 270.

Ordinatio pro ecclesia parochiali in Mikulczyce: Cum hic praecipius sit visitationis scopus et obiectum potissimum, ut gloriae Dei incrementum, decoris ecclesiae promotio, populi parochiani disciplina promoveantur, proinde tl. Jacobo Beruta, loci mikulczensis parochi pro munere et offi-cio nostro commissoriali et visitoriali committimus et mandamus, qua-tenus olea sacra in armariolo, quod est a tergo altaris maioris in ecclesia conservet, 3 mappas semper cuilibet altarium ex praescripto ritualis ro-mani apponat, mensam fractam in altari maiori citissime reparet. Mante-lia sacristiae mundari et lavari curet, catechismum deambulando suis parochianis instillet et quidquid didicerint parochiani, eosdem per inter-rogationes examinet. Divina officia diebus dominicis et festis pro hora I I-ma ad communem parochianorum commoditatem nemini expectato absolvat, nec ultra praescriptum tempus eadem divina officia et concio-nes prolonget, confessiones pro dignitate et competentia sacramenti po-nitentiae sine fastidio prolongationis et taedii peragat et expediat. Ad

reparationem tempestivam sepimentorum coemeterii parochianos suos moneat. Aedificia collapsa melioret. TI. Smykalis, vicario suae ecclesiae manuali, ut ad locum provisionis suae, nimirum ad ecclesiam mystowicensem redeat, persuadeat, eodemque a ministerio ecclesiae suae amoveat. Sanctissimum quolibet die octavo renovari et diem consecrationis in tabella notari non omittat. Caeteraque pro exigentia ecclesiae et benefici quae magis necessaria et opportuna censuerit, sponsae suae provideat, praesensque decretum nostrum et ordinationem in futura Deo dante conragatione decanali praesentare non omittat.

Muzeum Miejskie w Zabrze poleca swoje wydawnictwa:

Haduch H., Ormianie polscy, Zabrze 1991

Hnatyszyn P., Zabrze;Hindenburg; Zabrze (Hindenburg); Hindenburg;
Zabrze, Zabrze 1993

Pawlas-Kos J., Sztuka reliefu i węgiel, Zabrze 1995

Szczech B., Ilustrowana kronika Biskupic 1843-1933, Zabrze 1993

Szczech B., Księga dochodów (urbarz) Kościoła Mariackiego w
Bytomiu 1510-1668, Zabrze 1995

W druku:

Szczech B., Zabrze w fotografii 1866-1941

W przygotowaniu:

Hnatyszyn P., Dzieje nazewnictwa zabrzańskich ulic

Szczech B., Muzeum Miejskie w Zabrze 1935-1995

Powszechny Bank Kredytowy SA w Warszawie

Twój Bank

RACHUNKI BANKOWE DLA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH. LOKATY TERMINOWE W ZŁOTYCH, 1-TYGODNIOWE, 2-TYGODNIOWE, 1-MIESIĘCZNE, 3-MIESIĘCZNE, 6-MIESIĘCZNE, 12-MIESIĘCZNE, 24-MIESIĘCZNE. KREDYTY DLA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH, OBROTOWE, PŁATNICZE, W RACHUNKU BIEŻĄCYM, DYSKONTOWE, INWESTYCYJNE, NA ZAKUP SPRZĘTU MEDYCZNEGO DLA LEKARZY I STOMATOLOGÓW, NA FINANSOWANIE SPRZEDAŻY ARTYKUŁÓW TRWAŁEGO UŻYTKU, KREDYTY DLA LUDNOŚCI, KONSUMPCYJNE, DLA POSIADACZY RACHUNKÓW OSZCZĘDNOŚCIOWO-ROZLICZENIOWYCH NA ZAKUP SAMOCHODÓW W SYSTEMIE RATALNYM, NA ZAKUP ARTYKUŁÓW TRWAŁEGO UŻYTKU W SYSTEMIE RATALNYM, NA ZAKUP AKCJI PRYWATYZOWANYCH PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH, LOMBARDOWE, PORECZENIA WEKSLOWE, GWARANCJE BANKOWE, WYKUP WIERZYTELNOŚCI. KARTY BANKOWE PBK (EUROCARD/MASTERCARD), WPLĄTY ZAMKNIĘTE, TREZOR NOCNY (FILIA). SPRZEDAŻ WALUT NA WYJAZDY SŁUŻBOWE ZA GRANICĘ, SKUP I INKASO CZEKÓW Z UZNANIEM RACHUNKU PODMIOTU GOSPODARCZEGO. POLECENIA WYPŁĄTY ZA GRANICĘ, INKASO DOKUMENTÓW. AKREDYTYWY DOKUMENTOWE. SKRYTKI SEJFOWE (FILIA). RACHUNKI INWESTYCYJNE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, ZLECENIA KUPNA-SPRZEDAŻY NA GIEŁDĘ, DOGRYWKI GIEŁDOWE. PAPIERY WARTOŚCIOWE NA RYNKU PIERWOTNYM. OBSŁUGA FUNDUSZU POWIERNICZEGO „PIONEER” (PUNKT OBSŁUGI KLIENTÓW BIURA MAKLERSKIEGO PBK SA W ODDZIALE). RACHUNKI OSZCZĘDNOŚCIOWO-ROZLICZENIOWE, ZLECENIA STAŁE, JEDNORAZOWE, BLOKADY TERMINOWE NA RACHUNKU, KARTY BANKOWE PBK START, BANKOMAT W FILII (DOSTĘPNY RÓWNIEŻ PO GODZINACH PRACY BANKU), RACHUNKI WALUTOWE „A” DLA OSÓB KRAJOWYCH, „B” DLA OSÓB ZAGRANICZNYCH. SKUP BEZPOŚREDNI WALUT. SPRZEDAŻ I SKUP CZEKÓW PODRÓŻNICZYCH CITICORP, THOMAS COOK, AMERICAN EXPRESS, SKUP EUROCZEKÓW OD OSÓB ZAGRANICZNYCH. PRZEKAZY ZA GRANICĘ, Z RACHUNKÓW WALUTOWYCH NA CELE ZGODNE Z PRAWEM DEWIZOWYM, PRZEKAZY Z ZAGRANICY, RENTY ZAGRANICZNE.

Korzystanie z oferty Powszechnego Banku Kredytowego SA zapewnia Państwu bezpieczeństwo, niezależność i wygodę. Dlatego jesteśmy Twoim Bankiem.

Serdecznie zapraszamy

II ODDZIAŁ W ZABRZU
plac Warszawski 9
tel. 171 12 81, fax 171 81 96
tlx 031 64 21 pbk pl

II ODDZIAŁ W ZABRZU - FILIA
ulica Wolności 262
tel. 171 72 31, fax 175 34 00
tlx 031 63 42 pbk pl

na okładce:

Kościół p.w. św. Wawrzyńca w Mikulczycach z ok. 1530 r., fotografia przed 1892 r. (u dołu legendarne informacje dotyczące powstania pierwotnego kościoła z błędnym określeniem wezwania kościoła).

Wydawnictwo Muzeum Miejskiego w Zabrze

Plac Krakowski 9

41-800 Zabrze

tel. (032) 171-56-80, (032) 171-56-89

Kolegium wydawnicze:

Piotr Hnatyszyn

Jadwiga Pawlas-Kos

Mirosław Sekuła

Bernard Szczech - przewodniczący

Skład i druk:

M•Studio tel. (032) 171 84 63

Wydanie I, Nakład 1000 egz.

ISBN - 83 - 902986 - 2 - 7

